

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Організаційно-економічні засади інформаційного забезпечення економіки

Колективна монографія

Рівне – 2018

УДК 33:001.102

О-64

Рецензенти:

Балджи М.Д., д.е.н., професор, Одеський національний економічний університет;

Ляшенко О.М., д.е.н., професор, Національний інститут стратегічних досліджень.

Рекомендовано вченою радою Національного університету водного господарства та природокористування.

Протокол № 3 від 26. 04. 2018 р.

О-64 Організаційно-економічні засади інформаційного забезпечення економіки. Колективна монографія. – Рівне : НУВГП, 2018. – 243 с.

ISBN 978-966-327-393-8

В монографії обґрунтовані теоретичні, методологічні та практичні основи формування організаційно-економічних засад інформаційного забезпечення економіки України в контексті ринкових реформ та євро інтеграційного вектору держави. Розроблено теоретико-методологічні та практичні засади інформаційного забезпечення щодо впровадження на підприємствах систем управління, раціонального використання ресурсів навколишнього природного середовища, інструментів оцінювання інноваційності економіки країни, оцінки використання водних ресурсів для реалізації положень «зеленої» економіки, інформаційного забезпечення екологічного й органічного агропромислового виробництва України та інших питань.

Монографія рекомендована широкому загалу фахівців із економіки, менеджменту, екологічної безпеки, громадських та державних організацій, викладачам, аспірантам та студентам.

УДК 33:001.102

ISBN 978-966-327-393-8

© Колектив авторів, 2018

© Національний університет

водного господарства та

природокористування, 2018

ЗМІСТ

ЗМІСТ	3
ВСТУП	5
АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	9
1.1. Формування конкурентоспроможної менеджмент- освіти	9
1.2. Новітня фізико-економічна парадигма в системі економічної науки про сталий розвиток	32
1.3. Процесний менеджмент: філософія побудови ефективних систем управління.....	44
РОЗДІЛ 2 ІНВЕСТИЦІЇ ТА МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ В РИНКОВИХ УМОВАХ	54
2.1. Пріоритетні напрями формування привабливого інвестиційного іміджу Рівненщини.....	54
2.2. Методичні підходи та інструменти оцінювання інноваційності економіки країни	68
2.3. Особливості розвитку акціонерних товариств в Україні	89
2.4. Теоретичні та практичні засади удосконалення механізму обґрунтування доцільності інвестицій при розробці водогосподарсько-меліоративних проектів ...	97
2.5. Mechanism of implementing the complex investments of agrarian enterprises as a way of increasing the competitiveness of Ukraine	109
РОЗДІЛ 3 СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯК ОСНОВА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ РІЗНИХ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ	119
3.1. Моделювання системи розвитку якісного машинобудування в регіоні	119

3.2. Інноваційні аспекти менеджменту якості продуктів дитячого харчування	132
3.3. Система управління якістю на підприємстві: стандарти, етапи впровадження.....	145
3.4. Проблеми підвищення якості як фактора активізації інноваційного чинника розвитку туризму.....	156
3.5 Упровадження системи управління якістю з метою успішного розвитку національної економіки в умовах глобалізації.....	169
3.6 Організаційно-методологічні засади розробки інтегрованої системи управління якістю на підприємствах водопровідно-каналізаційного господарства	178
РОЗДІЛ 4 ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ	189
4.1. Моніторинг прогресу в оцінці використання водних ресурсів для реалізації положень «зеленої» економіки.....	189
4.2. Техноглобалізм: інформаційне забезпечення екологічного й органічного агропромислового виробництва України	201
4.3. Analiza kosztów stacji uzdatniania wód powierzchniowych i podziemnych w Polsce	211
4.4. Еволюція інструментів раціонального землекористування.....	220
4.5. Диверсифікація розвитку сільських територій як економічна категорія.....	232

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ:

Кожушко Леонід Федорович, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту, Національний університет водного господарства та природокористування – загальна редакція, розділ 1.1;

Скрипчук Петро Михайлович, доктор економічних наук, професор, кафедра менеджменту, Національний університет водного господарства та природокористування – загальна редакція, вступ, розділ 4.2;

Damian Panasiuk, кандидат технічних наук, ад'юнкт, кафедра інженерії середовища, Університет кардинала Стефана Вишинського у Варшаві, Польща – розділ 4.3;

Rafał Miłaszewski, професор економічних наук, професор, кафедра інженерії середовища, Університет кардинала Стефана Вишинського у Варшаві, Польща – розділ 4.3;

Білоусова Світлана Валентинівна, доктор економічних наук, професор, кафедра менеджменту, Приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний університет бізнесу і права» - розділ 3.1;

Головіна Наталія Анатоліївна, аспірант, кафедра фінансів, обліку та оподаткування, Приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний університет бізнесу і права» – розділ 3.2;

Гринів Лідія Святославівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки України, Львівський національний університет ім. І. Франка – розділ 1.2;

Дудяк Наталія Василівна, кандидат економічних наук, доцент, кафедра землеустрою, геодезії та кадастру, Державний вищий навчальний заклад «Херсонський державний аграрний університет» – розділ 4.4;

Клименко О.М., доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри менеджменту, Національний університет водного господарства та природокористування – розділ 2.2;

Король Богдан Олегович кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту, Національний університет водного господарства та природокористування – розділ 2.2;

Костюкевич Руслан Миколайович, кандидат економічних наук, доцент, кафедра менеджменту, Національний університет водного господарства та природокористування – розділ 2.2;

Костокевич Аліна Миколаївна, кандидат економічних наук, старший викладач, кафедра трудових ресурсів і підприємництва, Національний університет водного господарства та природокористування – розділ 2.2;

Кузнецова Тетяна Олегівна, кандидат технічних наук, доцент, кафедра менеджменту, Національний університет водного господарства та природокористування, розділ 1.1;

Лепьохіна Олена Ваславівна, доктор економічних наук, професор, кафедра маркетингу, Приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний університет бізнесу і права» – розділ 3.1;

Нетепчук Василь Володимирович, старший викладач, кафедра менеджменту, Заслужений працівник освіти України, Національний університет водного господарства та природокористування – розділ 1.3;

Окорський Віталій Петрович, кандидат технічних наук, доцент, кафедра менеджменту, Національний університет водного господарства та природокористування – розділ 2.1;

Пахаренко Ольга Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, кафедра менеджменту, Національний університет водного господарства та природокористування – розділ 3.6;

Прохорчук Світлана Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедра фінансів, обліку та оподаткування, Приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний університет бізнесу і права» – розділ 3.2;

Рокочинський Анатолій Миколайович, доктор технічних наук, професор, кафедра природооблаштування і гідромеліорацій, Національний університет водного господарства та природокористування – загальна редакція, розділ 2.4;

Сасько Світлана Анатоліївна, старший викладач, кафедра менеджменту, Приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний університет бізнесу і права» – розділ 3.3;

Соколова Лариса Валеріївна, старший викладач, кафедра менеджменту, Приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний університет бізнесу і права» – розділ 3.4;

Судук Олена Юріївна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, кафедра менеджменту, Національний університет водного господарства та природокористування, розділ 4.1;

Трохлюк Тетяна Миколаївна, кандидат економічних наук, викладач вищої категорії, Березнівський лісотехнічний коледж, Національний університет водного господарства та природокористування, розділ 4.2;

Фроленкова Надія Анатоліївна, кандидат економічних наук, доцент, кафедра менеджменту, Національний університет водного господарства та природокористування – розділ 2.4;

Хомюк Наталія Леонідівна, кандидат економічних наук, докторант, кафедра міжнародних економічних відносин та управління проектами, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки – розділ 4.5;

Швець Федір Дмитрович, кандидат технічних наук, доцент, кафедра менеджменту, Національний університет водного господарства та природокористування, розділ 2.3;

Щаслива Ганна Петрівна, кандидат економічних наук, доцент, кафедра міжнародних економічних відносин та економічної теорії, Приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний університет бізнесу і права» – розділ 3.5;

Щербакова Анастасія Сергіївна, кандидат економічних наук, доцент, кафедра менеджменту, Національний університет водного господарства та природокористування, розділ 2.5;

Юрим Лариса Олександрівна, студент, Національний університет водного господарства та природокористування – розділ 2.1.

картографії та кадастру, яке знаходиться у підпорядкуванні Міністерства аграрної політики та продовольства і Державного агентства водних ресурсів України, яке підпорядковане Міністерству екології та природних ресурсів України для прийняття своєчасних управлінських рішень щодо забезпечення сприятливого еколого-економічного стану землекористування меліорованих агроландшафтів.

Список використаних джерел

1. Мельник Л. Г. Основи стійкого розвитку: [навчальний посібник]. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. 654 с.
2. Галушкіна Т. П. Економіка природокористування: [навчальний посібник]. – Харків : Бурун Книга, 2009. 480 с.
3. Земельний кодекс України. Закон України. Редакція від 12.04. 2018. С. 27. zakon.rada.gov.ua/go/2768-14 (дата звернення: 2.03.2018).
4. Третяк А. М. Концепція удосконалення земельних відносин у сільськогосподарському секторі економіки в Україні на 2015-2020 роки. <http://www.aau.org.ua/pres-sluzba/novini-1/dialog-z-vladou/reestracia-dogovoriv-orendi/konceptcia> (дата звернення: 12.03.2018).
5. Грановська Л. М. Раціональне природокористування в зоні еколого-економічного ризику: монографія. Херсон : Видавництво ХДУ, 2007. 372 с.
6. Хвесик М. А. Економіко-правове регулювання природокористування: монографія. К. : Кондор, 2009. 524 с.
7. Яремко Ю. І. Методичний підхід щодо оцінки екологічної стійкості стану земельних ресурсів. *Вісник ЖНАЕУ*. 2015, № 1 (48), т. 2. С. 32–38.
8. Мельник Л. Г. «Зелена» економіка (досвід ЄС і практика України у світлі III і IV промислових революцій): підручник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2018. 463 с.

4.5. Диверсифікація розвитку сільських територій як економічна категорія

Диверсифікація вважається елементом стратегічного управління, який виник як результат максимального задоволення попиту

споживачів та збереження конкурентних переваг фірм. Слід зазначити, що диверсифікація набуває все більшого обговорення серед науковців та практик як інструмент інноваційного управління та потребує інформаційного забезпечення. Це спричинено тим, що організації прагнуть збільшити свої доходи та бути конкурентоспроможними в глобальному, регіональному або національному масштабі в нестабільних умовах політичного та економічного розвитку світу та окремих країн.

Поняття диверсифікації порівняно нове явище, яке поширюється в Європі з середини 50-х рр. ХХ ст. та спричинене розвитком науки, необхідністю пристосування бізнесу до швидких структурних змін, посилення конкурентної боротьби [1, с. 344]. Вважається, що слово «диверсифікація» походить від латинського «diversus» – різний, віддалений та «facere» – робити. У економічному словнику за редакцією Мочерного С.В. зазначено, що диверсифікація – це розширення номенклатури продукції, що її виробляють окремі фірми та організації. Також зазначається, що диверсифікація існує у двох основних формах: розширення асортименту товарів, організація випуску нових видів продукції в межах «власної» галузі, тобто збільшення числа модифікацій певного виду товару, які задовольняють попит окремих груп споживачів; вихід за межі основного бізнесу, проникнення в нові галузі та сфери господарства [1, с. 344].

У словнику іншомовних слів зазначається, що диверсифікація – урізноманітнення чого-небудь; створення декількох різних виробничих напрямів у межах одного спеціалізованого підприємства; розширення асортименту виробів і видів наданих послуг; інвестування коштів у різні види цінних паперів з метою мінімізації ризику [2, с. 177].

Згідно Великого тлумачного словника сучасної української мови диверсифікація – це надання чому-небудь різнобічного, комбінованого, багатогалузевого характеру (розширення номенклатури продукції, видів наданих послуг тощо); стратегія зменшення ризику фірми за допомогою розподілу інвестицій та інших ресурсів між декількома напрямками діяльності – виробництвом різнорідних товарів та надання різних послуг (проникнення фірм у галузі, які не мають прямого виробничого

зв'язку або функціональної залежності від основної галузі їх діяльності [3, с. 220].

Отже, найбільшого поширення термін «диверсифікація» отримав у економічній сфері, адже найчастіше в науковій літературі зустрічаються такі поняття як диверсифікація виробництва, банківська диверсифікація, диверсифікація експорту й імпорту, інституційна диверсифікація та цін тощо.

Кульчій І.М. диверсифікацію сільських територій розглядає як діяльність сільськогосподарських товаровиробників щодо сталого розвитку сільських територій, яка полягає в запровадженні форм з урізноманітнення сільськогосподарської (виробничої) та (або) несільськогосподарської (промислової) діяльності, а також у наданні послуг у сфері сільського туризму, а диверсифікацію аграрного виробництва, як урізноманітнення і розширення діяльності сільськогосподарських товаровиробників шляхом розвитку нових галузей або випуск нової продукції чи сировини для промисловості [4, с. 6-7]. Розвиток сільських територій в Україні в значній мірі залежить від рівня розвитку сільського господарства та підтримки державою цього процесу.

З огляду на зазначене, заходи щодо забезпечення диверсифікації сільської економіки відіграють надзвичайно важливу роль для України, де майже не спостерігається зростання економіки у сільських регіонах, де все ще переважає сільськогосподарський сектор як основне джерело доходів селян, і в регіонах із високим рівнем безробіття, які потребують розробки стратегії форсування зростання доходів сільського населення [5].

Головними причинами низької ефективності існуючих програм розвитку сільських територій є: відсутність системного підходу до організації розвитку сільських територій та єдиного ефективно діючого центру управління програмами розвитку; неповне фінансування; відсутність комплексної моделі системного розвитку сільських територій на рівні сільських рад, районів, регіонів та країни в цілому тощо [6].

Міністерство аграрної політики та продовольства України розробило проект Єдиної комплексної стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015-2020 роки для вирішення реальних потреб галузі, внаслідок всеохоплюючого процесу консультацій із зацікавленими сторонами, зокрема

представниками громадянського суспільства, бізнесу, а також міжнародними донорами. Загальною метою стратегії є підвищення конкурентоздатності сільського господарства і сприяння розвитку сільських територій на сталій основі відповідно до стандартів ЄС і міжнародних стандартів. Стратегія та план дій окреслюють, яким чином реформи будуть розроблені та впроваджені в розрізі десяти головних стратегічних пріоритетів, одним з яких є сільський розвиток, який здійснюється в напрямі підвищення якості життя та диверсифікації господарської діяльності у сільській місцевості [7].

Найчастіше визначення сільських територій пов'язують саме із сільськогосподарською діяльністю їх населення. Такий погляд є виправданим, але в теперішній час не можна вважати, що сільським господарством займається більшість сільського населення. Сільська територія – це не лише місце життєдіяльності людей та просторовий базис виробництва, а й природне середовище. Адже на процес розвитку сільських територій впливають природні умови та природні ресурси, географічне положення, етнічний склад населення, стан економіки та ін. [8].

На нашу думку, диверсифікація розвитку сільських територій – це комплекс заходів, спрямованих на урізноманітнення сільськогосподарської та несільськогосподарської діяльності на сільських територіях, розширення джерел фінансування програм сільського розвитку та заходів, організованих об'єднаними територіальними громадами з метою розширення сфер зайнятості та доходів сільського населення.

Характеристика соціально-економічного стану сільських територій та основних процесів, що відбуваються у сільськогосподарському виробництві, у цілому дає змогу стверджувати, що для диверсифікації розвитку сільських територій в регіональному розрізі існують необхідні умови, а також вагомі причини, головними з яких є низький рівень зайнятості та матеріального добробуту сільських жителів. У цьому контексті диверсифікацію розвитку сільських територій доцільно розглядати через чотири напрями, які зображені на рис. 4.7.

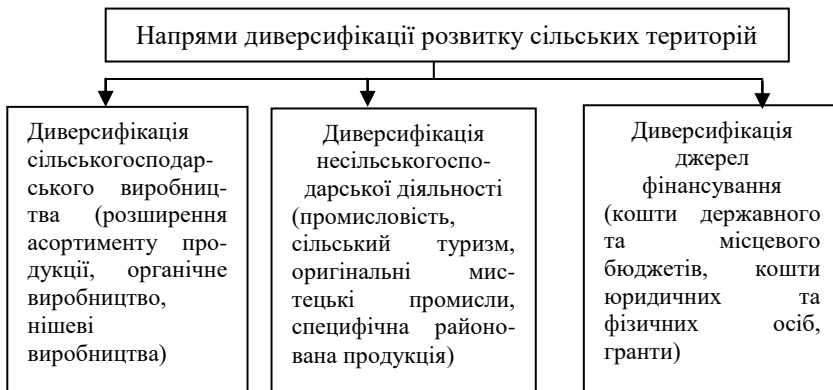


Рис. 4.7. Напрями диверсифікації розвитку сільських територій
Побудовано автором

Диверсифікація сільськогосподарського виробництва передбачає розвиток сільського господарства. Здійснюватись вона може у трьох напрямках [6]:

- диверсифікація галузевої структури сільськогосподарського виробництва (розвиток у межах конкретної сільської території різних галузей сільського господарства);
- внутрішньогалузева диверсифікація (комплекс заходів, спрямованих на розширення асортименту продукції в межах однієї галузі);
- диверсифікація виробників сільськогосподарської продукції (розвиток різних типів виробників сільськогосподарської продукції за формою власності, спеціалізацією, організаційно-правовою формою тощо).

Одним із основних сфер діяльності сільського населення є сільськогосподарське виробництво (рослинництво, тваринництво, бджільництво тощо).

Значне загострення економічної кризи можна побачити в сфері сільського господарства – в основній виробничій сфері сільських територій. Крупні агрохолдинги переважно займаються вирощуванням зернових і технічних культур з використанням передових технологій, що практично монополізувало землеробство. Найбільша площа сільськогосподарських угідь (3515,1 тис. га)

зосереджена у підприємствах, що мали у власності та користуванні більше 10000 га. Розподіл сільськогосподарських підприємств за розміром сільськогосподарських угідь у 2016 році зображено на рис. 4.8.

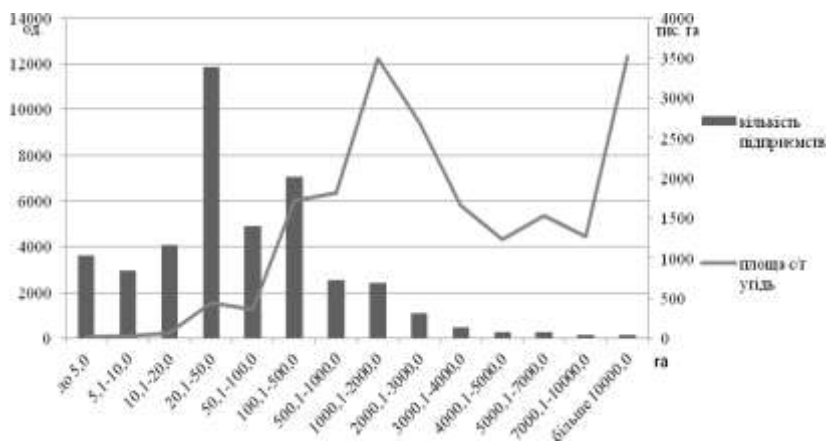


Рис. 4.8. Розподіл сільськогосподарських підприємств за розміром сільськогосподарських угідь у 2016 році.
Побудовано автором на основі [9, с. 295]

За статистичними даними у 2016 р. сільськогосподарської продукції в Україні було вирощено на суму 254640,5 млн грн. Сільськогосподарські підприємства в Україні виробили 57% (продукції рослинництва 44,5% і тваринництва – 12,5%) від загального обсягу. У господарствах населення обсяг виробництва становить 43% від загального обсягу: продукції рослинництва – 28, % (переважно картопля, культури овочеві та плодови) і продукції тваринництва (вовна, молоко) – 14,9%, [9, с. 290].

В результаті підприємства практично монополізували переробку сільськогосподарської сировини та реалізацію товарної продукції. Монополізація земельних угідь призводить до занепаду малого та середнього бізнесу на селі, фермерства [10].

Ще одним перспективним і досить об’єктивно зумовленим можливим напрямом розвитку сільського господарства як основи розвитку сільських територій є поширення екологічно безпечного

органічного виробництва сільськогосподарської продукції, що дозволить створити нові робочі місця у сільських територіях, оскільки органічне землеробство потребує більше затрат ручної праці ніж традиційне хімізоване [11].

Вибір видів несільськогосподарської діяльності для кожної сільської території індивідуальний, який залежить від природних ресурсів та їх місця розташування. Найпоширенішими видами даного бізнесу є сільський туризм, заготівля лісу, видобуток щебеню, піску та корисних копалин, транспортні перевезення, будівництво розважальних закладів та закладів харчової промисловості.

На думку Кульчій І.М., сільський туризм – це вид туризму, який полягає у відпочинку на сільських територіях з метою залучення відпочивальників до сільського побуту та задоволення їхніх рекреаційних потреб і пов'язаний із використанням потенціалу регіону та (або) майна сільськогосподарських товаровиробників, які надають ці послуги [4, с. 6-7].

Розвиток сільського туризму дозволяє сформувати комплексний туристичний продукт, який сприяє розвитку сільських територій. Залучення інвестицій у розвиток сільського зеленого туризму сприятиме створенню робочих місць; зростанню доходів сільських жителів за рахунок надання послуг туристам і реалізації вироблених продуктів харчування; покращенню благоустрою сіл; відродженню місцевих народних промислів, звичаїв та ремесел.

Диверсифікація джерел фінансування розвитку сільських територій передбачає, що розвиток сільських територій може фінансуватися за рахунок коштів Державного та місцевих бюджетів, коштів юридичних та фізичних осіб, грантів.

Співпраця за міжнародними проектами і програмами завжди дає позитивні результати у об'єднанні зусиль дрібних товаровиробників для досягнення поставленої мети, прозорого механізму відбору претендентів для участі у конкурсі, виконання договірних зобов'язань. Міжнародні проекти досить успішно реалізуються в Україні. Основними донорами для України виступають США та ЄС. Значні інвестиції надходять з Канади, ФРН, Нідерландів, Швеції, Швейцарії, Японії, Данії, а також від ООН, Світового банку, ЄБРР, ОЕСР. Більшість міжнародних проектів надають безоплатну допомогу на придбання матеріально-технічних ресурсів для

підприємств, які провадять свою діяльність у сільській місцевості, але за умови співфінансування з різними джерелами. Це можуть бути кошти місцевих бюджетів (обласного, районного, об'єднаних територіальних громад) та власні кошти підприємств [12].

Підписання Угоди про асоціацію України з ЄС, як показує досвід країн Центральної та Східної Європи, відкриває перед сільськими територіальними громадами використання можливостей грантового фінансування, передовсім від європейських донорів, та отримання пільгових кредитів. Це дозволяє місцевим громадам напряму, без посередництва центрального уряду, долучитись до вирішення таких місцевих проблем [13, с. 4-5]:

- розбудова та ремонт доріг, водопостачання, каналізації і теплових мереж;
- будівництва та ремонт шкіл, лікарень, дитячих садків, інших соціальних об'єктів;
- запровадження енергоощадних технологій;
- стимулювання підприємництва та сприяння самозайнятості.

Шляхи реалізації цілей диверсифікації розвитку сільських територій зображені на рисунку 4.9.

Бородіна О.М. та Прокопа І.В. акцентують увагу на існуванні низки факторів, які справляють вплив на протікання процесу диверсифікації. Це фактори зовнішньоекономічного характеру, які з макроекономічної позиції реалізуються через загальноєкономічну ситуацію в країні, цінову політику на товари та послуги.

Мікроекономічні фактори виражаються станом локального ринку праці, ринками збуту продукції, доступністю капіталу, системою транспорту та комунікацій. Водночас, зважаючи на те, що процес диверсифікації є результатом певних підприємницьких здібностей та зусиль, досить вагомими є фактори внутрішнього характеру, що визначаються рівнем освіти, віком, соціальними зв'язками, життєвими поглядами та переконаннями людини, яка його ініціює, шукає додаткових джерел доходу та розвитку свого бізнесу [14, с. 263].

Основними потребами та обмеженнями диверсифікації діяльності на сільських територіях, на думку Плотнікової М.Ф., є [15]:

- 1) низький рівень підприємницької активності та зайнятості населення та високий рівень конкуренції з боку іноземних компаній та їх продукції;
- 2) сировинна спрямованість регіону (видобуток граніту та лісу);

- 3) погіршення демографічної ситуації поряд з іншими демографічними факторами (старіння населення, виїзд і заробітчанство активної частини населення);
- 4) погіршення екологічної ситуації, зокрема, з ліквідації побутових відходів, формування водного балансу.

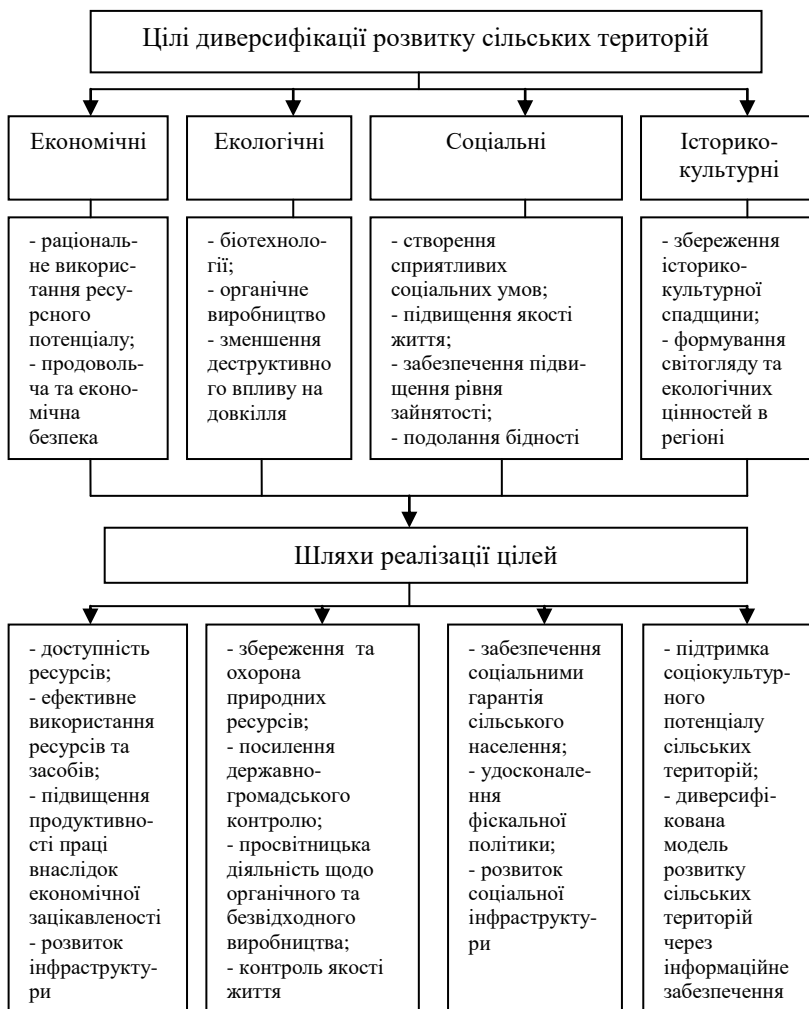


Рис. 4.9. Шляхи реалізації цілей диверсифікації розвитку сільських територій. Розроблено автором

Організація диверсифікації розвитку сільських територій передбачає: визначення очікуваних результатів від її проведення, планування та реалізації необхідних заходів, вибір напрямів диверсифікації та здійснення моніторингу досягнення визначених мети та завдань [6].

Отже, головним засобом забезпечення розвитку сільських територій є диверсифікація. На нашу думку, диверсифікація розвитку сільських територій – це комплекс заходів, спрямованих на урізноманітнення сільськогосподарської та несільськогосподарської діяльності на сільських територіях, розширення джерел фінансування програм сільського розвитку та заходів, організованих об'єднаними територіальними громадами з метою розширення сфер зайнятості та доходів сільського населення на основі системного підходу й через реалізацію процедур інформаційного забезпечення (екологічні експертиза та аудит територій, стратегічна екологічна оцінка, експертні оцінки завдяки процедурам моніторингу соціо-еколого-економічних показників).

Список використаних джерел

1. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1 / Ред. кол.: С. В. Мочерний (відп. ред) та ін. – К. : ВЦ «Академія», 2000. С. 864.
2. Словник іншомовних слів: тлумачення, словотворення та слововживання / С. П. Бибики, Г. М. Сютя; за ред. С. Я. Єрмоленко. – Харків : Прапор, 2012. 623 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь : ВТФ «Перін», 2002. 1440 с.
4. Кульчій І. М. Організаційно-правове забезпечення диверсифікації сільських територій за участю сільськогосподарських товаровиробників: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук: спец. 12.00.06 – «земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право» / І. М. Кульчій. – Харків, 2014. 23 с.
5. Зінчук Т. О. Теоретично-методологічні засади диверсифікації сільської економіки в контексті європейського досвіду. Економіка АПК. 2011, № 1. С. 27–34.
6. Важинський Ф. А. Диверсифікація та кооперація розвитку сільських територій регіону. Науковий вісник Ужгородського

університету. Серія Економіка. Спецвип. 33. – Ч. 3, 2011. С. 125–129.

7. Єдина комплексна стратегія та план дій розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015-2020 роки. Проект від 26.10. 2015. <http://minagro.gov.ua/node/16025> (дата звернення: 22.03.2018).

8.Павліха Н. В., Хомяк Н. Л. Визначення сутності сільських категорій. Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту. 2017, № 19. С. 306–313.

9. Статистичний щорічник України за 2016 рік / [за ред. І. С. Вернера]. – К. – Державний комітет статистики України, 2017. 611 с.

10. Павліха Н. В. Концептуальні засади трансформації системи платежів за користування землями сільськогосподарського призначення. Інноваційна економіка – 2016, № 9, 10 (65). С. 114–119.

11. Гилка М. Д. Розвиток сільських територій України в контексті євроінтеграційних процесів. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015, Вип. 4. С. 124–129.

12. Приліпко С. М. Роль міжнародних проектів технічної допомоги у розвитку обслуговуючої кооперації сільських територій. Кооперативні читання: 2017 рік: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 2 верес. 2017 р. – Житомир : ЖНАЕУ, 2017. С. 107–113.

13. Бочі А. Де знайти гроші сільським громадам: перспективи і можливості фінансування міжнародними донорами. Міжнародний центр перспективних досліджень, 2015. 52 с.

14. Бородіна О. М. Теорія, політика та практика сільського розвитку / за ред. О. М. Бородіної, І. В. Прокопи ; НАН України ; Ін-т екон. та прогнозування. – К., 2010. 376 с.

15. Плотнікова М. Ф. Горизонтальна диверсифікація діяльності на сільських територіях. Формування ефективної моделі розвитку підприємства в умовах ринкової економіки: тези V Міжнар. наук.-практ. конф., 2–3 листоп. 2017 р. – Житомир, 2017. С. 595–600.